

Kronik

april - juni 1998

Den 26. juni 1998 kunne Det Kongelige Bibliotek overtage etape 1 af Dissing og Weitlings biblioteksbygning beliggende Njalsgade 112 på Amager som nabo til Københavns Universitet. (Se også s. 20).

Bygningen er den første af i alt fire planlagte etaper, og fungerer som en selvstændig enhed indtil etaperne 2-4 er færdiggjorte.

Etape 1 rummer godt 44 kilometer bøger i klimastyrede magasiner. Indflytningen gik i gang juni 1997, hvor Kort- og Billedafdelingen flyttede sine fotografiske negativer til det særligt kølede rum i kælderen, hvor bl.a. Elfeltsamlingen fremover vil blive opbevaret under optimale forhold. I løbet af 1997 samledes Universitetsbibliotekets Gl. Fiolstræde-samling og Nyere Samling i magasinbygningen.

Arkitektfirmaet Dissing og Weitling vandt 1994 arkitektkonkurrencen om Det Kongelige Biblioteks udbygning på Amager og skriver bl.a. følgende om byggeriet:

Ved udformning og placering af Det Kongelige Bibliotek Amager er der lagt vægt på:

- at nybyggeriet udformes med en enkel og logisk hovedstruktur, der indgår naturligt i den eksisterende bebyggelse
- at bibliotekets udvidelse allerede i

første etape fremstår som en markant og selvstændig bygning

- at der skabes en naturlig sammenhæng med det eksisterende universitet og en afklaring af adgangsforholdene og nære friareal
- at den særlige karakter ved Amager Fælled bevares og at nye bygningsanlæg er afklarede i forhold til landskabet i alle etaper
- at bygningsanlægget både geometrisk og materialemæssigt vil fremstå som et markant volumen i en ny Ørestadsstruktur
- at biblioteket sammen med det eksisterende universitet - og den fremtidige universitetsudvidelse udgør en præcis og afklaret helhed
- at der skabes et levende og inspirerende studiemiljø omkring et centralt atrium i biblioteksbyggeriet efter opførelse af etape 2
- at bygningen er økonomisk realistisk og i sit materialevalg enkelt og karakterfuldt.

Biblioteksbygningen kan arkitektonisk opdeles i 3 elementer:

1. Et kompakt tungt lukket bogmagasin (box).
2. Et åbent atriumrum hvori åbne udlånsdæk svæver.
3. En let omfavnende delvis transparent klimaskærm i stål og glas.

Adgangsforhold

Adgangen til biblioteket sker fra den nye plads på podieniveau. Indgangen er placeret midt mellem magasin-box og udlånsafsnit. Fra indgangen træder man som låner i etape

1 + 2 direkte ind i det centrale atrium. Ansatte har fra vindfang direkte adgang via intern trappe til personaleafsnit (både i 1., 2., og 4. etape).

Varetilkørsel sker ad rampe langs magasinbygningens nordfacade. I vareindleveringens overdækkede køregård kan biler køre direkte til læsserampe med umiddelbar adgang til fordelingsrum i bygningens kælderetage. Fra fordelingsrummet er der adgang til bygningens elevator, hvorved bogtransporten foregår med kortest mulige afstande.

Bygningen er udformet ud fra ønsket om en kompakt struktur med korte gangafstande.

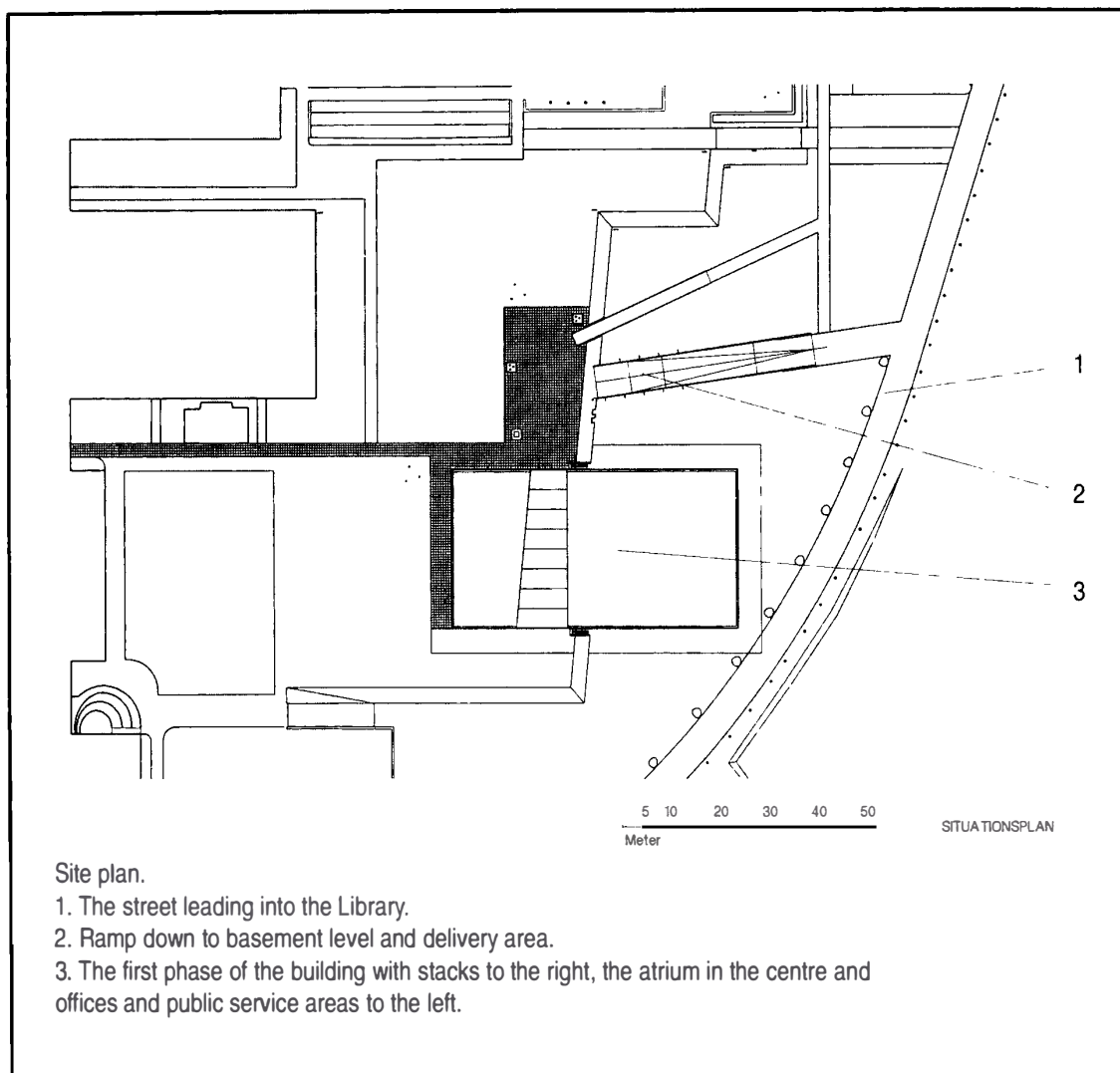
Bygningen er udformet kubisk for at opnå størst muligt nettoareal pr m² facadeoverflade - og dermed mindst mulig overflade mod det ydre klima.

Ved udbygningen med etape 2-4 placeres klimatiserede bogbøxe direkte mod hinanden for igen at opnå en mindre ydre overflade.

Fordelingsrum

Ved at placere varelevering + fordelingsrum mv. på et selvstændigt niveau skabes der en klar differentiering mellem personalets boghandling og fremtidige publikumsområder uden krydsende linier. Varer kan med udgangspunkt i fordelingsrummet føres frem til boxmagasiner og udlånsafsnit i fremtidige etaper. Ligeledes vil skranken i etape 2 være placeret umiddelbart indenfor hovedindgangen med overblik over låner- og personaleindgang.

Skrankeområdet vil i denne

Site plan.

1. The street leading into the Library.
2. Ramp down to basement level and delivery area.
3. The first phase of the building with stacks to the right, the atrium in the centre and offices and public service areas to the left.

Model af det færdige biblioteksprojekt

etape være tæt forbundet med fordelingsrummet.

Lukkede magasiner

Magasinerne er disponeret som dobbelthøje enheder udlagt på 4 planer i 2 brandsektioner pr. etage.

Hver dobbelthøj enhed er fra et forrum forbundet med øvrige box-niveauer og fordelingsrum via trapper og elevatorer.

Magasinet er opbygget over et 1,5 m x 1,0 m planmodul, hvilket muliggør en sektionering af rummet ved opstilling af vægge på tværs. Indvendig højde i magasinet er 4,6 m, hvori fuldhøje reoler bærer indskudte ristedæk, som internt er forbundet af trapper. Således opnås 2,2 m høje reoler på alle etager i magasinet.

Boxene med de lukkede bogmagasiner vil internt i alle etaper have forbindelse med hinanden, uafhængigt

af de åbne udlånsfunktioner via det fælles forbindelsesområde - med pakkerum, konditioneringsrum, trapper og elevatorer. Ligeledes kan man på det nedre niveau ad servicegangen fra vareindlevering og fordelingsrum komme til de forskellige etaper uden at forstyrre de åbne og publikumsorienterede funktioner.

Det præcise ydre og boxens tyngde muliggør en indre variation af udlånsdækkene, alt efter ændringer og arealbehov i senere etaper.

Personale- og Administrationsafsnit

I etape 1 huser kontorafsnittet Instituttjenesten, Universitetsbibliotekets Udenlandske Tidsskrifter og Universitetsbibliotekets Magasingruppe.

Kontorer og personalets spise-stue er placeret langs vestfacaden i nær tilknytning til de fremtidige åbne magasiner og udlån.

De enkelte afdelinger er vertikalt forbundet med interne trapper som også giver adgang til fordelingsrum i kælderen.

Konstruktioner og Overflader

Det har været tanken, at den nye biblioteksbygning skal fremstå som en gedigent og moderne bygningsværk, som ved høj præcision og håndværksmæssig kvalitet er en eksponent for vor tids teknologi.

Bygningens ydre klimaskærm fremstår som en glat hud. Omkring magasinboxen er beklædningen sølvanodiserede aluminiumsplader og omkring frontbygningen en kombination af glas og sølvanodiserede solafskærmende lameller.

Som kontrast til dette sprøde og raffinerede ydre står magasinboxen som en tung og massiv volumen med indvendige overflader som murværk. Facaden med atrium beklædes med en mat natursten.

Udenfor atriet markeres adgangsforholdene ved en 24 m høj stèle. Stelen fremstår let og transparent, beklædt med glas, der dekoreres af en billedkunstner. Stelen rummer bygningens friskluftindtag.

Erhvervelser

Boghistoriske Samlinger

Boghistoriske Samlinger har på auktion købt tre bind til belysning af bogbindets historie:

Et sølvbind udført i Augsburg i midten af 1700-tallet. Boghistoriske Samlinger havde ikke et eksemplar på denne form for bind, idet sølvbind ofte har lidt en krank skæbne på grund af metalværdien.

Et såkaldt italiensk "vicebind" i brun maroquin fra c. 1650. Bindet supplerede de eksemplarer Det Kongelige Bibliotek allerede har på denne type bind.

Et sydtysk/italiensk? bind i brunt kalveskind c. 1530.

Derudover har afdelingen erhvervet tre bind med snit-malerier (fore-edge painting) til supplerende af de udmærkede eksemplarer, der allerede haves. Især et (fra slutningen af 1700-tallet) skal her fremhæves, idet motivet

er "The Montmorency Fall" i provinsen Quebec, Canada.

To danske helbind bind udført af henholdsvis Anker Kyster c. 1892 og Jacob Baden c. 1925 er ligeledes blevet indkøbt til samlingerne.

Håndskriftafdelingen

Fysikeren og videnskabshistorikeren Olaf Pedersens arkiv.

En lille samling breve fra Gustaf Munch-Petersen til Lisbeth Munch-Petersen, dat. 1937-38.

ABC-Teatrets administrative arkiv.

Forfatterinden Laura Kielers efterladte papirer.

Skuespilleren Ebbe Rodes efterladte papirer.

Musikforskeren Johannes Mulvad: en samling efterladte manuskripter og notater.

Andreas Simonsen: manuskript med titlen "Indtryk og Tanker. En åndelig dagbog 1.1.1945-31.8.1948".

Herudover har afdelingen erhvervet en række andre samlinger og enkelte breve og manuskripter af blandt andre H.C. Andersen, Herman Bang, Edgar Rubin, Georg Brandes, Carl Nielsen, Martin Andersen Nexø, Holger Drachmann, Henrik Hertz og Paul la Cour.

Opmærksomheden henledes på, at nogle af nyerhvervelserne indtil videre kun kan benyttes efter skriftlig tilladelse.

Kort- og Billedafdelingen

En daguerreotypi af J. Fr. M. Ernst (1820-97) kapt. i ingeniørtropperne. Billedet er optaget hos Louis Blanck i Rendsborg i midten af 1840'erne.

Et visitkortfoto af H.C. Andersen med autograf på forsiden og uddrag af et af forfatterens digte på bagsiden.

Fotograf Thera Mjaland, Norge, tre fotografier fra serien "Reisen tilbage": 1) Fra Landsbyen Adidaro, Tigray, Etiopia, juni 1996. 2) Fra landsbyen Dabagona, Tigray, Etiopia, april 1996. 3) Præster i landsbyen Aloogen, Tigray, Etiopia, maj 1996.

Fra boet efter arkitekt m.a.a. Jens Friis-Pedersen har afdelingen modtaget en større samling arkitekturbilleder, opklæbde fotografier og negativer fra Jens Friis-Pedersens rejser i Danmark og Europa (1940'erne til 1960'erne). Afdelingen har desuden modtaget en større samling fotografier vedrørende Jens Friis-Pedersen og hustrus familie.

Fra boet efter Erik Wielandt har afdelingen modtaget en samling familie billeder samt trykte og håndskrevne slægtstavler over familierne Lund m.fl og Erik Wielandts slægt.

Fra fru Dorit Andersen-Alstrup har afdelingen modtaget en række danske portrætter fortrinsvis vedrørende familien P. F. Rist, heriblandt to daguerreotypier.

Musikafdelingen

Autografer til en række af Anne Linnets kompositioner er modtaget som gave fra komponisten, herunder *Roserne bryder ud*, Berlin 84, *Barndommens Gade* m.fl.

Autograf af August Windings kadence til Beethovens fjerde klaverkoncert.

Håndskrevet trykforlæg til Claus Schalls syngespil *Lagertha* fra 1801 (via Håndskriftafdelingen).

Autograf stambogsblad af Niels W. Gade, købt på auktion.

Universitetsbiblioteksafdelingen

Raul Porras: "El cronista indio Felipe Guaman Poma"

Det Kongelige Bibliotek har som gave fra den peruanske ambassade modtaget et eksemplar af bogen *El cronista indio Felipe Guaman Poma* skrevet i 1948 af den peruanske historiker Raul Porras Barrenechea. Biblioteket er i besiddelse af flere historiske værker fra Raul Porras' hånd, men netop denne vanskeligt opdrivelige bog har biblioteket ikke haft i sine samlinger. Værket er ikke omfangsrigt, på kun 80 sider, men det har væsentlig forskningshistorisk værdi, idet det er en af de første systematiske behandlinger af den indianske kronikør Felipe Guaman Poma de Ayalas håndskrift: *El Primer Nueva Coronica y Buen Gobierno*, som Det Kongelige Bibliotek besidder som et af sine klenodier i sin håndskriftsamling.

El Primer Nueva Coronica y Buen Gobierno, der består af 1179 sider hvoraf de 456 er tegninger, blev nedfæl-

det mellem ca. 1585 og 1615. Det er udformet som et klageskrift og forfatterens formål var at få det erobrede inkariges daværende hersker, den spanske Filip 3. til at forstå den samfundsorden, der herskede i det indianske samfund før erobringen. Dette gjorde han i *El Primer Nueva Coronica*, den første del af kroniken, ved i tegninger og ord at beskrive og forklare den oprindelige indianske verdensorden. Samtidig beklagede han den uorden og kaos der nu herskede i riget, bl.a. ved at redegøre for de overgreb, som den indfødte befolkning blev udsat for af de spanske præster og administratorer. Guaman Poma indgår i en fiktiv dialog med kongen og som beskrevet i *Buen Gobierno*, skulle endemålet være et reorganiseret og retfærdigt samfund under den spanske katolske krone men baseret på den indianske kulturs oprindelige orden, egenart og ligestilling.

Guaman Pomas værk kan anskues ud fra tre hovedsynsvinkler; som etnografisk dokumentation og fortolkning, som symbolsk metafysisk verdensforklaring og som historisk kilde. Raul Porras (1897-1960) gør meget ud af manuskriptets vandring og datering og forfatterens slægtsmæssige og geografiske placering. Men som historiker anskuer og bedømmer han primært håndskriftet ud fra dets værdi som korrekt historisk kilde, og har derfor mange kritisable punkter. Han kritiserer det for at være uden kronologi, usystematisk og et mentalt kaos, fejlagtig i dateringerne og sløret med hensyn til Guaman Pomas biografiske data om sig selv. Ud fra en snæver historisk synsvinkel bedømmer Raul

BUEN GOBIERNO LA PRECIÓN DE TODA

ma co ynga ynfante Rey lo lleua preso con su
rona el capi tan martin garcia de yo la-

en el cuzco

capitan

Erobrerne med den sidste inka og hans guld. Tegning i Guaman Poma de Ayalas håndskrevne krønike om Inkariget fra ca. 1600.

Porras Guaman Pomas værk som af mindre værdi end beretninger fra de øvrige kronikører. Og det er ganske rigtig heller ikke skrevet som en kronologisk korrekt fremadskridende beretning. Guaman Poma skrev sin krønike over 30 år, og den har ikke en homogen struktur, bl.a. fordi den består af flere adskilte dele. Men den var ikke tænkt som en historisk beretning; mytologiske og historiske aspekter overlapper og afløser hinanden, og det væsentligste for Guaman Poma var at redegøre for den verdensomvæltning, der efter hans mening havde fundet sted.

Meget rammende har Porras sammenlignet hele værket med de berømte inkaiske bygningsværker af store sten, der var sammenføjede uhyre tæt men uden fugemasse eller andre indre bånd. Fraværet af en enkel kronologisk linie anfægtede historikeren Porras, men her er det vigtigt at fastholde, at Guaman Poma ikke skrev for historien, men havde et hyperaktuelt sigte med sit værk, en anklage. Som en moderne etnograf interviewede han forskellige typer af det svindende inkarigets borgere, og lagde sten på sten til den bygning, der både rummede fortidens storhed og nutidens forfald og undertrykkelse. Også fremtiden indgår i Guaman Pomas tekst; han forestiller sig utopisk, ansigt til ansigt, at besvare den spanske konges spørgsmål med henblik på en bedre skæbne for hans peruanske landsmænd. Netop dette ekstra-historiske perspektiv rammer os idag når vi betænker, at fremfor at blive forelagt kongen, så blev Guaman Pomas klageskrift ad dunkle kanaler sluset til Det Kongelige Bibliotek i Danmark,

hvor det henlå upåagtet i godt 300 år. Hvordan dette kunne gå til, giver Porras en interessant fremstilling af, men han overser betydningen af Guaman Pomas værk, der regnes blandt de allervigtigste kilder om inkaernes og den tidlige kolonitids kultur.

Eva Krener

Nyudgivelser

Den trykte kulturarv. Pligtaflevering gennem 300 år. (*Danish Humanist Texts and Studies* vol. 16).

Værket, der udkom juni 1998, er redigeret af Det Kongelige Biblioteks forskningschef, dr. phil. John T. Lauridsen og seniorforsker, lic. phil. Henrik Horstbøll.

I bogens første afsnit behandles pligtafleveringens historie kronologisk.

Andet afsnit omhandler pligtafleveringen af særlige kategorier af materiale og aspekter: kort og billeder, musikaler, aviser, konfiskeret, forbudt og klausuleret litteratur, pligtaflevering i internationalt perspektiv og retssager i forbindelse med pligtaflevering.

Tredie og sidste afsnit består af juridiske dokumenter og andre kilder til pligtafleveringens historie i det dansk-norsk-slesvigske fællesmonarki fra det 17. århundrede til og med den nugældende lov af 10. juni 1997. Endvidere indeholder afsnittet et omfattende resume på engelsk. (Fhv.) Kulturminister Ebbe Lundgaard har skrevet forord, og

de to bibliotekschefer Erland Kolding Nielsen og Niels Mark en indledning om pligtafleveringen ud fra bevaringsperspektivet for den nationale kulturarv. (Se også side 29).

Carl Nielsens samlede værker

Udgivet af Carl Nielsen Udgaven, Det Kongelige Bibliotek. Redaktører: Niels Bo Foltmann, Thomas Michelsen, Peter Hauge, Elly Bruunshuus Petersen, Kirsten Flensborg Petersen. Eksterne redaktører: Claus Røllum-Larsen, Michael Fjeldsøe, David Fanning, Manchester. Konsulent: John Fellow Larsen. Afdelingsleder: Niels Krabbe.

Følgende to værker udkom i juni 1998:
Bd. 2 Symfoni nr. 2, op. 16 "De fire Temperamenter", pris kr. 938,-
Bd. 5 Symfoni nr. 5, op. 50, pris kr. 900,-

Carl Nielsen førte dansk musik ind i det 20. århundrede. Med sine værker inden for næsten alle genrer - operaer og scenemusik, orkestermusik, koncerter, korværker, kammermusik, orgel- og klavermusik og sange - skabte han sig en fremtrædende plads i det internationale musikliv.

Han fremstår som en af århundredets betydeligste symfonikere, hans koncerter og kammermusik tilhører ligeledes det internationale repertoire, og ikke kun på danske, men også på udenlandske scener har hans to operaer vundet betydelig fremgang.

Efterspørgslen efter moderne,

opførelsesegnede udgaver af hans musik har siden hans død været stadigt stigende. For første gang udgives derfor nu en samlet udgave til praktisk og videnskabelig brug af hans værker, tilrettelagt efter kritiske udgivelsesprincipper.

Carl Nielsens samlede værker udgives fra begyndelsen med alt nødvendigt opførelsesmateriale: partiturer, klaverpartiturer og orkesterstemmer i et udstyr og med en nodesats, der opfylder kravene til en nutidig musikpraksis.

Operaerne og de større korværker forsynes med sangbare engelske og tyske oversættelser af sangteksterne.

Den samlede udgave af Carl Nielsens værker omfatter såvel trykte som hidtil utrykte værker samt hans litterære arbejder. Den er tilrettelagt i tre serier:

Serie A.

Carl Nielsens musikalske Værker.

Denne serie omfatter alle hans fuldførte musikalske værker. Den vil bestå af i alt 32 bind og er inddelt i tre rækker:

- I. Scenemusik (11 bind)
- II. Instrumentalmusik (14 bind)
- III. Vokalmusik (7 bind)

Bindene vil foruden nodeteksten indeholde indledninger til belysning af værkernes tilblivelses- og opførelshistorie, kildeoversigter og kildebeskrivelser samt revisionsberetninger.

Subskriptionsindbydelsen omfatter bindende i Serie A. Det øvrige opførelsesmateriale (klaverpartiturer, stemmer) til de enkelte værker kan erhverves separat. (Bind, der indeholder flere selv-

stændige værker vil tillige være opdelt i hæfter, således at hvert værk vil kunne erhverves separat i løssalg).

Der kan tegnes såvel en samlet subscriptions, der omfatter hele Serie A, som en delsubscription, der omfatter en eller to rækker i Serie A.

Samlet oversigt over Serie A.

Række I. Scenemusik

- Bd. 1-5 Operaer
- Bd. 6-9 Musik til andre sceneværker
- Bd. 10-11 Enkelte satser i sceneværker samt arrangementer

Række II. Instrumentalmusik

- Bd. 1-6 Symfonier
- Bd. 7-8 Andre orkesterværker
- Bd. 9 Koncerter
- Bd. 10 Kammermusik 1: Kvintetter
- Bd. 11 Kammermusik 2: Kvartetter
- Bd. 12 Kammermusik 3: Værker for 1-3 instrumenter
- Bd. 13 Værker for orgel
- Bd. 14 Værker for klaver

Række III. Vokalmusik

- Bd. 1 Værker for soli, kor og orkester
- Bd. 2-3 Kantater og lejlighedsmusik
- Bd. 4 Korsatser a cappella
- Bd. 5-6 Enstemmige sange og recitation med klaver. Enstemmige sange uden akkompagnement
- Bd. 7 Enstemmige sange i arrangement for orkester

Subskriptionspris: Ved samlet subscription på hele Serie A. ydes en rabat på 15%.

Ved delsubscription på Serie

A. Række I, II eller III ydes en rabat på 10%.

Seriens enkelte bind og hæfter kan også erhverves enkeltvis til løssalgpris.

Klaverudtog og stemmer er ikke omfattet af subscriptionen og erhverves separat. For dette opførelsesmateriale sker en særskilt prisfastsættelse i forhold til løssalgprisen for seriens bind.

Der tages forbehold overfor uforudsete prisændringers indflydelse på produktionsomkostninger.

Serie B.

Studieserien.

Denne serie omfatter udkast, skitser, fragmenter, udeladte satser m.m. til værkerne i Serie A, samt det fuldstændige kritiske apparat med variantfortegnelser.

Serie C

Carl Nielsens litterære Arbejder.

Denne serie omfatter en samlet udgave af Carl Nielsens trykte og utrykte skrifter (selvbiografien *Min fynske Barndom*, artikler, essays, foredrag, anmeldelser m.m.).

Carl Nielsen på cd-rom

Hvorfor er Carl Nielsen så aktuel i dag 65 år efter hans død? Hvem var mennesket, fynboen, spillemanden og komponisten Carl Nielsen? I foråret 1998 fik man mulighed for at gå på opdagelse i hans univers i en interaktiv totaloplevelse at billede, tekst, video, grafik og lyd.

Interessen for Carl Nielsen og hans musik er steget kraftigt både i Dan-

Nielsen og Ismerne (2)

Vi finder i den nyeste musikvidenskab nogle tungtvejende tankebaner som man bør være opmærksom på fordi de åbner for en forståelse af Carl Nielsen set i international sammenhæng og gør det på en måde som Nielsen specialister ellers har holdt sig fra.

Carl Niensens første fire symfonier spænder over et kvart århundrede fra 1887 til 1916 sammenfaldende med hvad musikforskere Carl Dahlhaus har betegnet som en veldeltagerperiode med en bevidst musikalsk modernisme. Han arver derudover på en lidt usædvanlig måde og han nævner aldrig Carl Nielsen i særlig forbindelse. Men i et fint studie over Sibelius Fjerde Symfoni har James Hepokoski fremlagt en tese hvor han sammenligner Nielsen og Sibelius på lige fod med Puccini, Mahler, Wolf, Debussy, Strauss, Glazunov og Busoni. De skulle alle søge at forme den tidlige del af deres kamereværker på en måde som på ingen måde er blevet diskuteret i den kontroversielle og idiosynkratiske i struktur og farvevirking.

De fleste af dem havde i deres kompositioner især karakteriseret af udmærkning af forskellige accentuerede, individualiserede og forskellige projekter såsom symfoniske

Billedet på CD-rom'en er et maleri af Carl Nielsen, der viser ham og hans familie i et hjem i København.

Fra Mennesket og Musikken. Carl Nielsen på CD-ROM.

mark og udlandet de seneste år. Derfor har Dansk Musik Informations Center, Odense Bys Museer, Det Kongelige Bibliotek, Edition Wilhelm Hansen, Orfeus og AM-MultiMedia i Aalborg, taget initiativ til at producere en cd-rom om komponisten Carl Nielsen og hans livsværk.

Cd-rom'en udkom 14. maj 1998 i en dansk/engelsk version. Prisen i Danmark er kr 295,00.

Cd-rom mediet giver mulighed for at kombinere billede, tekst, video, grafik og vigtigst lyd til at give en levende og utraditionel fremstilling af en af Danmarks store komponister og kulturelle personligheder.

Carl Niensens univers er hidtil blevet fortolket på skrift, plade, film og i

de andre traditionelle medier. Men nu får man muligheden for at etablere sammenhængen mellem hans liv, færdene og hans musik i en totaloplevelse af billede, tekst og lyd. Cd-rom'en indeholder et stort antal billeder med Carl Nielsen, hvoraf mange ikke tidligere har været offentliggjort, lydeksempler fra historiske og berømte indspilninger, samt filmklip med bl.a. Carl Nielsen selv.

Brugeren springer ind i Carl Niensens univers, og går på opdagelse i hans liv, hans rejser, hans dagbøger, filmklip og vigtigst selvfølgelig hans musik. Samtidigt med at brugeren får et effektivt opslagsværk om komponisten og hans værker.

Cd-rom'en bliver både en biografi og et opslagsværk. På denne måde

bliver cd-rom'en en spændende fortælling om Carl Nielsen for den almindeligt interesserede musikelsker. Og den bliver et fyldestgørende hjælpemiddel for den professionelle bruger, der søger efter konkret viden.

Det er første gang så store mængder dokumenteret materiale om og af Carl Nielsen samles på et sted.

Carl Nielsen projektet er ultraditionelt og nyskabende indenfor biografigenren. Projektet bruger fortælleformer og æstetiske virkemidler fra andre genrer til at skabe et seriøst dokumentationsmateriale af en af vore store nationale og kulturelle helte.

Cd-rom'en er bygget op omkring tre hovedspor:

Biografi: Indeholder 115 artikler om Carl Nielsen og hans liv

Musikken: Består analyser af 60 af de vigtigste af Carl Niensens værker, en komplet fortegnelse over hans musikalske produktion, samt en database over de originale manuskripter, der findes bevaret på Det Kongelige Bibliotek.

Dokumentation: Indeholder database over de pladeudgivelser, der i tidens løb er udsendt med Carl Niensens værker, en fuldstændig oversigt over Carl Niensens skriftlige produktion, inklusive avis-interviews med ham, samt en kommenteret bibliografi over bøger og artikler om ham.

De enkelte spor udgør hver for sig udgør en tematisk helhed, men er samtidigt dybt indarbejdet i hinanden. Alle oplysninger om musik, personer, steder og hændelser er krydsrefereret

mellem de tre spor. På denne måde skabes der en helhed, som dækker alle aspekter ved Carl Nielsen, og hurtigt giver overblik over hans liv og hans musik, samt giver mulighed for at studere de enkelte værker i dybden.

Carl Nielsen cd-rom'en udgives af et partnerskab bestående af: Det Kongelige Bibliotek, Odense By's Museer, MIC (Dansk Musik Informations Center), Edition Wilhelm Hansen, AM Multimedia, Orfeus.

Johann Albert Fabricius. En humanist i Europa

Forskningsbibliotekar Erik Petersen forsvarede 12. juni 1998 sin doktordisputats ved Københavns Universitet om *Intellectum liberare. Johann Albert Fabricius. En humanist i Europa*.

Johann Albert Fabricius (1668-1736) voksede op i Leipzig, levede det meste af sit voksne liv som underviser i Hamburg, men hørte som forsker og intellektuel først og fremmest hjemme i den tidlige oplysningstids Europa. Hans livslange lidenskab var den græske og latinske litteratur, som han brugte mere end 40 år på at kortlægge og beskrive. Resultatet blev de tre hovedværker *Bibliotheca Latina*, *Bibliotheca Græca* og *Bibliotheca Latina Mediæ et Infimæ Ætatis*, tilsammen en fremstilling på henvend 20.000 sider i mere end 20 bind. Han skrev og udgav stribevis af andre bøger, fortrinsvis om humanistiske og teologiske emner. Det krævede lærdom og koncentration, men gjorde ikke Fabricius til en bortgemt gransker. Han var en engageret intellektuel, der ikke blot

erhvervede sig akademisk viden, men også fordybede sig i den ydre natur og tragtede efter kløgt og indsigt i menneskelivet.

Erik Petersen: *"Intellectum liberare. Johann Albert Fabricius. En humanist i Europa"*. (Udg. af Det Kongelige Bibliotek på Museum Tusulanums Forlag. Bind 1-2, 1090 ss.) i serien *Danish Humanist Texts and Studies*, vol. 18.

Besøg

14. maj 1998 besøg af 14 delegerede fra Universiteit van Amsterdam, der blev orienteret om byggeriet af overbibliotekar Steen Bille Larsen.

20. maj 1998 besøg af den adm. direktør for Bibliotekstjänst-Danmark Hellen Niegaard.

25. maj 1998 besøg af ca. 20 medlemmer af Danmarks Forskningsbiblioteksforening.

29. maj 1998 besøg af trafik- og byplanborgmester Søren Pind, planchef Knud E. Rasmussen og en række embedsmænd fra Københavns Kommune.

2. juni 1998 besøg af ca. 40 medlemmer af Bibliotekshistorisk Selskab.

9. juni 1998 besøg af den berømte polsk-amerikanske arkitekt Daniel Liebeskind, der fik forevist lokalerne til det fremtidige Dansk-Jødiske Museum i Galejbygningen.

16. juni 1998 besøg af overbibliotekarerne for Danmarks Natur- og Lægevidenskabelig Bibliotek, Dan-

marks Pædagogiske Bibliotek, Roskilde Universitetsbibliotek og bibliotekscheferne for Gentofte og Roskilde Centralbiblioteker, Københavns og Frederiksbergs kommuners Biblioteker, der alle bl.a. fik omvisninger på byggepladsen på Havnefronten.

Danske Afdeling besøg 16. juni 1998 af konstitueret landsbibliotekar Bolethe Olsen, Nunatta Atuagaateqarfia (Det grønlandske Landsbibliotek).

18. juni 1998 overrakte Perus charge d'affaire i Danmark, Jose Beraun Aranibar Det Kongelige Bibliotek et meget sjældent eksemplar af den berømte peruvianske diplomat og forfatter, dr. Raul Porras Barranechea's bog *El cronista indio Felipe Huaman Poma de Ayala* (Lima, 1948) om Inkakroniken, en af de største skatte i Det Kongelige Biblioteks besiddelse. Overrækkelsen af bogen, som biblioteket ikke var i besiddelse af, skete som en markering af 100-året for dr. Porras fødsel.

Om Inkakroniken i øvrigt henvises bl.a. til afhandlinger af Rolena Adorno i *Fund og Forskning i Det Kongelige Biblioteks Samlinger* (XXIV, 1979-80) og Harald Ilsøe i *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek* (8. årg. nr. 1, juni 1993), samt dette nr. s. 48.

Andet

Bianco Lunos Bogtrykkeri, landets næstældste trykkeri, og mangeårig produvent af tryksager for Det Kongelige Bibliotek, bl.a. *Fund og Forskning*, er pr. 1. maj 1998 ophørt med at eksistere. Aktiverne er købt af Levison+Johnsen+Johnsen, Glostrup.

Personalia

Overbibliotekar Steen Bille Larsen deltog 30. juni - 4. juli 1998 i LIBERs årsmøde i Paris, *Short-term, Long-term Strategies: Conflict or Harmony?*

I tidsrummet 27. april - 9. maj 1998 aflagde kst. overarkivar Jesper Düring Jørgensen besøg på Huntington Library Los Angeles Californien og på Library of Congress samt hos F.B.I. i Washington. Desuden deltog han i den 88. SASS-konference ved Arizona State University, Tempe Arizona, hvor han bidrog med foredraget *A Danish Dream and Other Expectations: Karl Larsen's De der tog hjemmefra.*

Seniorforsker, fagreferent i filosofi, Søren Gosvig Olesen, har den 18. maj 1998 forsvaret sin afhandling *Wissen und Phänomen* for habilitationsgraden ved Université de Nice. Bedømmelseskomité var (formand) professor Dominique Janicaud (Université de Nice), professor Gérard Granel (Université de Toulouse), professor Jean Grondin (Université de Montreal), professor Jean-Paul Larthomas (Université de Nice) og professor Pierre Livet (Université d'Aix-en-Provence).

Forskningsbibliotekar Peter Hauge deltog i en ceremoni på The Guildhall, London, vedrørende tildelingen af Ph.D. graden for afhandlingen *English Music Theory c.1590-c.1690: The Modal Systems, Changing Concepts, and the Development of New Classification Systems* (Dept. of Music, City University, London 1997).

Dr. phil. Jens Chr. V. Johansen er fra 1. - 31. maj 1998 ansat på deltid

til gennemførelse af et projekt om biskop Jens Bircherods dagbøger.

Seniorforsker Knud Arne Jürgensen har 17.-21. maj 1998 deltaget i Wiens Teatermuseums internationale kongres "Meyerbeer - Komponist - Jude - Europäer" med foredraget *Meyerbeer und der Tanz*. Ved samme kongres blev bogen *Robert le Diable The Ballet of the Nuns* officielt præsenteret; deltog 8.-12. maj 1998 i Den Kongelige Svenske Ballets symposium i Stockholm "The History of the Royal Swedish Ballet 1773-1998, Exchanges and influences" med foredraget *Reconstruction of 19th century ballets*.

Direktør Erland Kolding Nielsen har deltaget i følgende: efter indbydelse i konferencen *The Age of Information and National Libraries* i Wien 3.-4. april 1998, der afholdtes af IFK-Internationales Forschungszentrum Kulturwissenschaften & Die Österreichische Nationalbibliothek, med indlæg i paneldebat om *The National Library as a symbolic, real and 'national' Location* og foredrag *The Electronic Library of Denmark & The Image Database of The Royal Library* under temaet "National Digitisation Projects in Denmark, France, Great Britain, USA, and Austria". Han aflagde i den anledning besøg i Musik- og Håndskriftafdelingerne på Det Østrigske Nationalbibliotek og besøgte dets fuldautomatiserede, elektronisk styrede bogtransportsystem; deltog i Det Nordisk Rigs- og Nationalbibliotekar-møde i Reykjavik 17.-19. april 1998; i Styregruppemøder for Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek 22. april og 20. maj 1998, i Dansk BiblioteksCenters

brugerråd 23. april 1998, i Wissenschaftliches Beirat der Eutiner Landesbibliothek 11. maj 1998; efter invitation 25. juni 1998 i indvielsen af The British Libray at St. Pancras, London; 10.-12. juni 1998 Danmarks Forskningsbiblioteksforenings 21. årsmøde i Svendborg, hvor han genvalgtes som formand for Sammenslutningen af Danmarks Forskningsbiblioteker og efterfølgende til formand for Danmarks Forskningsbiblioteksforening; desuden i bestyrelsesmøder, generalforsamlinger el. lign. i følgende organisationer m.v.: LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche), Forskningsbibliotekernes Chefkollegium, Sammenslutningen af Danmarks Forskningsbiblioteker, Danmarks Forskningsbiblioteksforening, Biblioteksparaplyen, Statens Kulturværdiudvalg og i den danske organisationskomité for "The International Conference On National Bibliographic Services, Copenhagen 1998".

Førstebibliotekar Niels Krabbe holdt foredrag om *Monteverdis Orfeo* på Kerteminde Højskole 8. juni 1998; medvirkede i radioudsendelser om Carl Nielsen Udgiven 13. og 19. juni 1998.

Forskningschef, dr. phil. John T. Lauridsen deltog den 20. april i radioprogrammet Spørgsmål til historien på P1 om emnet *Bogforbud og censur*, er i april valgt af Dansk Historisk Fællesråd som suppelant i styrelsen; deltog 30. april 1998 i en konference om sektorforskningens rolle og samarbejdsmuligheder, hvortil der var indbudt af Danmarks; deltog 12. juni 1998 i den af Kulturministeriet afholdte konference på Nationalmuseet om forskningen ved

ministeriets sektorforskningsinstitutioner.

Forskningsbibliotekar Barbara Melchior deltog 3.-4. juni 1998 i en konference om virtuelle bibliotekers status og fremtid, i Paris; deltog 9.-11. juni 1998 i IDT98 (Information et Documentation Technologique) i Paris.

Forskningsstipendiat cand. mag. Ole Meyer holdt 15. maj 1998 frokostforedrag på Institut for Græsk og Latin, Københavns Universitet: *Carpeaux, Rodin og Dantes Guddommelige Komædie*.

Seniorforsker Erik Petersen forsvarede 12. juni 1998 sin doktordisputats ved Københavns Universitet om *Intellectum liberare. Johann Albert Fabricius. En humanist i Europa*.

Førstebibliotekar Stig T. Rasmussen var 15.-31. maj i Iran med henblik på at eftergå Adam Olearius' og Carsten Niebuhrs beskrivelser og tegninger af steder og begivenheder i hhv. 1635-1639 og 1765, jf. *Den Arabiske Rejse 1761-1767: En dansk ekspedition set i videnskabshistorisk perspektiv*, 1990, og *Den Arabiske Rejse: Danske forbindelser med den islamiske verden gennem 1000 år*, 1996, side 45-65.

Bibliotekar Filip Regner deltog 15.-19. juni 1998 i Ariane-seminar i Grenoble.

Forskningsbibliotekar Gerda Rump Christensen, Informations- og Dokumentationsafdelingen, fratrådte 30. juni 1998.

Kst. overarkivar Jesper Düring Jørgensen og forskningsbibliotekar Bruno Svindborg er indvalgt i hhv. styregruppen og arbejdsgruppen for Projekt H. C. Andersen, år 2005.

Direktør Erland Kolding Nielsen, overbibliotekarerne Steen Bille Larsen og Karl Krarup, førstebibliotekarerne Grethe Jacobsen, Charlotte Rohde, afdelingsbibliotekarerne Karen Kirk Sørensen og Anne-Marie Smith, fagleder Bent Jørgensen, bibliotekarerne Ruth Hedemand og Hanne Møgelberg, overassistent Kurt Férre Andersen, kontorfuldmægtig Lene Kjellesbjerg, assistent Hanne Sonne Henriksen deltog i Danmarks Forskningsbiblioteksforenings årsmøde i Svendborg 10.-12. juni 1998.

Overbibliotekarerne Steen Bille Larsen og Karl Krarup og førstebibliotekar Charlotte Rohde deltog 20.-24. april 1998 i konference arrangeret af

LIBER Architecture Group "The Multifunctional Library" på Institute of Child Health i London.

Som hovedansvarlig for det danske ISMN-arbejde deltog afdelingsbibliotekar Susanne Sugar i "Informationsmøde om lagerkatalog for notetrykk utgitt i Norge", afholdt i Oslo, 24. marts 1998.

Forskningsbibliotekar Anne Ørbæk Jensen og førstebibliotekar Niels Krabbe deltog i den 18. internationale IAML (International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres) konference i San Sebastian, Spanien, 21.-26. juni 1998.

Direktør Erland Kolding Nielsen og overbibliotekar Steen Bille Larsen deltog 30. juni - 4. juli 1998 i LIBER Annual General Conference and Council, Bibliothèque Nationale de France, Paris.